

คำนำ

เอกสารวิชา **วิธีจิตเบื้องต้นและการไปเกิดมาเกิด**นี้ มีเนื้อหาของโครงสร้าง ๓ เรื่องใหญ่ด้วยกันคือ ๑. เรื่องวิธีจิตเบื้องต้น ๒. เรื่องการไปเกิด (มรณะ) ๓. เรื่องการมาเกิด (ปฏิสนธิ) เรื่องวิธีจิตเบื้องต้น มุ่งให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับเรื่องกระแสจิตที่เกิดขึ้นตัวเรา มีความสำคัญอย่างไร เรื่องการไปเกิด (มรณะ) มุ่งให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการตายของสัตว์ตลอดจนวิธีเตรียมตัวตายเป็นต้น ส่วนเรื่องการมาเกิด (ปฏิสนธิ) มุ่งให้นักศึกษาเข้าใจถึงกระบวนการมาเกิดของสัตว์และภพภูมิที่จะมาเกิด

วิชา วิธีจิตเบื้องต้นและการไปเกิดมาเกิดนี้ ได้ใช้หนังสืออภิธรรมมัตถสังคหะมาเป็นเค้าโครงของเนื้อหา ส่วนรายละเอียดเพิ่มเติม ได้นำมาจากพระไตรปิฎกบ้าง อรรถกถาบ้าง ตลอดจนคำมกัรหรือตำราของท่านอาจารย์ยุคใหม่หลายท่านที่อธิบายขยายความให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ส่วนภาคปฏิบัติเสริมได้นำมาจากคำสอนของพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ผู้ค้นพบวิชชาธรรมกาย ซึ่งคณะผู้จัดทำเห็นว่าง่ายต่อการนำไปปฏิบัติของนักศึกษา จะทำให้วิชานี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การจัดทำเอกสารประจำวิชานี้ แม้จะมีการตรวจทานและตรวจแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาหลายครั้ง แต่ก็อาจจะมีสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หากท่านผู้อ่านแล้วได้พบข้อผิดพลาดด้านใดก็ตาม ขอให้โปรดให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลให้การปรับปรุงพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป และคณะผู้จัดทำต้องขอขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญกับท่านเจ้าของตำราหรือบทความตามที่ระบุไว้ในบรรณานุกรมท้ายเล่มหรือมิได้ระบุก็ตาม ที่คณะผู้จัดทำได้อ่านตำราหรือบทความของท่านนำมาประมวลเป็นความรู้ไว้ในเอกสารชุดนี้ด้วย

คณะผู้จัดทำหลักสูตรอภิธรรมศึกษา

สำนักเรียนพระอภิธรรม วัดพระธรรมกาย

พฤษภาคม ๒๕๖๓

วิธีการศึกษา

๑. การเตรียมตัวเพื่อการศึกษาด้วยตนเอง

ในการศึกษาแต่ละบทหรือหัวข้อเรื่อง ของทุกชั้นเรียน นักศึกษาควรปฏิบัติดังนี้

ก.) ควรศึกษาบทเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยอาจใช้เวลาเพื่อการเรียนวันละ ๑ ชั่วโมง และควรศึกษาให้จบแต่ละหัวข้อภายใน ๑ สัปดาห์ และแบ่งเวลาในการฟังสื่อประกอบการเรียน เช่น ซีดี วีซีดี เทป เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น

ข.) เมื่อได้ศึกษาจนจบในแต่ละหัวข้อแล้วควรทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนทันที เพื่อตอกย้ำและประเมินความรู้ที่ได้ศึกษาผ่านมา และการทำแบบฝึกหัด ควรอ่านคำสั่งและคำถามให้เข้าใจก่อน ว่าให้ทำอะไรบ้าง คำถามแต่ละข้อมีที่ประเด็นเพื่อจะได้ตอบได้ครบถ้วน

ค.) นักศึกษาควรศึกษาวิธีการ และวางแผนทำกิจกรรมภาคปฏิบัติเสริมความเข้าใจในบทเรียน เพื่อให้สามารถทำกิจกรรมควบคู่ไปกับการศึกษาบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ง.) เนื่องจากวิชาพระอภิธรรมศึกษาทุกชุดวิชา เป็นวิชาที่มุ่งอธิบายเพื่อประโยชน์แก่การนำไปปฏิบัติจึงขอให้ให้นักศึกษาได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ของตน สืบไป

๒. การประเมินผลตนเอง

ขอให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดและฝึกปฏิบัติ หลังจากศึกษาเอกสารการสอนโดยตลอดทั้งบทแล้ว เพื่อเป็นการประเมินตนเองว่า ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมมากน้อยเพียงใด และมีความรู้อยู่ในระดับที่จะศึกษาบทต่อไปได้หรือไม่ ขอให้นักศึกษาพึงตระหนักว่า **การทำแบบฝึกหัดและแบบฝึกปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (เปิดหนังสือดูได้ แต่ไม่ควรลอกกัน) เท่านั้นจึงจะได้ผล**

๓. การศึกษาเอกสารการสอน

นักศึกษาควรศึกษาเนื้อหาในแต่ละบทเรียนจากหนังสือจนจบก่อน และเมื่ออ่านรายละเอียดแต่ละบทจบแล้ว ก็ควรสรุป ทบทวน หรือจดบันทึกความเข้าใจของตนเองลงสมุดไว้ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเองว่า มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้อย่างแท้จริง จากนั้นจึงเริ่มทำแบบประเมินท้ายบทเรียนต่อไป และหากยังมีเนื้อหาในบทเรียนใดที่นักศึกษายังไม่เข้าใจ ก็ควรรวบรวมคำถามเหล่านี้ไว้ เพื่อสอบถามกับพระอาจารย์ประจำชุดวิชาในภายหลัง

๔. การทำกิจกรรม

นักศึกษาควรบันทึกสาระสำคัญและทำกิจกรรมทุกอย่างที่ได้รับมอบหมาย เพราะกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นมากสำหรับการศึกษาในแต่ละชุดวิชา และควรทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมด้วยตนเอง

๕. การศึกษาทเรียนผ่านทางการศึกษาระยะทางไกลและสื่อเสริมอื่นๆ

เนื่องจากการศึกษาระยะทางไกลผ่านดาวเทียม DMC Dhammakaya Media Center ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิศึกษาธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นสื่อที่มีการนำเสนอสาระความรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง จึงควรหาโอกาสรับชมและศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเสริมความเข้าใจในหลักธรรมที่มี นอกเหนือจากบทเรียนในตำรา ได้ที่เว็บ DMC.tv หรือใน YouTube เช่น รายการ Case Study กฎแห่งกรรมเป็นต้น ที่จะช่วยตอกย้ำและทำความเข้าใจในหลักธรรมสำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนา เช่น พระรัตนตรัย การฝึกสมาธิ การสร้างบารมี และกฎแห่งกรรม เป็นต้น ในรูปแบบที่ผู้ชมสามารถนำมาปรับใช้ได้ทันที จึงเป็นรายการที่นักศึกษาควรหาโอกาสชมให้ได้อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ

๖. การประเมินผล

การศึกษาพระอภิธรรมศึกษาทุกชุดวิชา จะประเมินผลการเรียนของนักศึกษา จากคะแนนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป โดยมีคะแนนรวมทั้งสิ้น ๑๐๐ คะแนน ดังนี้

๑- แบบฝึกหัดและฝึกปฏิบัติที่นักศึกษาส่งกลับทุกครั้งในแต่ละเดือน ๖๐ คะแนน

นักศึกษาที่ส่งแบบฝึกหัดและแบบฝึกปฏิบัติอย่างเดียวโดยไม่มาสอบปลายภาค **ต้องได้**

คะแนนสุทธิ ๔๔ คะแนน จึงจะถือว่าสอบผ่าน

๒- แบบทดสอบตอนปลายภาคเรียน **ต้องมาทดสอบที่สำนักเรียน ๔๐ คะแนน**

หากนักศึกษาส่งทั้งแบบฝึกหัดและแบบฝึกปฏิบัติทุกครั้งแต่คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ที่ให้ไว้ นักศึกษาจะต้องมาสอบปลายภาคเรียนด้วย เมื่อรวมกับคะแนนสอบปลายภาคต้องได้ **คะแนนสุทธิ**

๔๐ คะแนน จึงจะถือว่าสอบผ่าน

๗. การรับใบประกาศนียบัตรประจำปีการศึกษา

๑. ผู้ที่ตอบแบบทดสอบได้ทุกครั้งจนครบตามจำนวนหลักสูตรจึงได้รับประกาศนียบัตรในปีสุดท้าย

แต่หากต้องการรับใบประกาศนียบัตรประจำปี ซึ่งโดยปกติจะมอบให้ผู้เรียนจบ ๒ ชั้นปีต่อ ๑ ใบ ให้ดำเนินการตามเงื่อนไขดังนี้

นักศึกษาต้องศึกษาจบหลักสูตรปี ๒ เป็นต้นไป **โดยต้องมาสอบปลายภาคเรียนในปีก่อนปีที่จะมารับด้วย** เช่น จะมาขอรับประกาศนียบัตรในปี ๒๕๕๐ ก็ต้องมาสอบหลักสูตรปี ๒ ในปี ๒๕๔๙

๘. รางวัลเสริมกำลังใจ

๑. สำหรับผู้ที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขทั้งภาคทฤษฎีโดยผ่านแบบฝึกหัดประจำเดือนและมาสอบปลายภาคเรียน ตลอดจนทำกิจกรรมในภาคปฏิบัติได้ครบ และได้คะแนนรวมเป็นอันดับที่ ๑ – ๕ สามารถได้รับของที่ระลึกที่เนื่องด้วยพระรัตนตรัยเป็นเครื่องระลึกถึงความเพียรพยายามในการแสวงหาปัญญาบารมีอีกด้วย

๒. ผู้ที่เข้าเรียนในวันอาทิตย์สม่ำเสมอขาดเรียนไม่เกิน ๕ ครั้ง จะได้รับของที่ระลึกตามลำดับที่ ๑ – ๓

“ขอให้นักศึกษาประสบโชคดีและมีความสุขในการศึกษาธรรมะทุกท่านเทอญฯ”

อักษรย่อชื่อคัมภีร์

(พระไตรปิฎก เล่ม/ข้อ/หน้า) , อรรถกถาและฎีกา เล่ม/หน้า)

คัมภีร์ที่ใช้อ้างอิงในที่นี้ใช้ พระไตรปิฎกที่มีอรรถกถาอยู่รวมเล่มเดียวกัน ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย (มก.) เล่มแปลภาษาไทย ตัวย่อจะมีเพียง เล่ม/หน้า หากมีอรรถกถาด้วยก็จะเพิ่มตัว **อ.** ต่อด้วย หากเป็นฉบับภาษาไทยหรือบาลีก็จะวงเล็บด้วย แล้วจึงตามด้วยเล่ม/ข้อ/หน้า ตัวอย่างเช่น **วิ.มหาวิ.(บาลี)** ถ้ามีอรรถกถาก็จะเป็น **วิ.มหาวิ.อ.(ไทย)** หมายถึง **วินัยปิฎก มหาวีรังก์ อรรถกถา สมันตปาสาทิกา** ฉบับแปลภาษาไทย

หากใช้คัมภีร์อื่นนอกจากฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย ก็จะระบุที่มาให้ชัดเจนเฉพาะเล่มไป เช่น สารตถ.(ฎีกาวินัย) 1/23 หมายถึง ฎีกาพระวินัย ชื่อสารตถที่ปณี

พระวินัยปิฎก

วิ.มหาวิ.	วินัยปิฎก มหาวีรังก์
วิ.ภิกขุณี.	วินัยปิฎก ภิกขุณีวิรังก์
วิ.มหา.	วินัยปิฎก มหาวรรค
วิ.จุฬ.	วินัยปิฎก จุฬวรรค
วิ.ป.	วินัยปิฎก ปริวารวรรค

ชื่อย่อตัวหน้าพระวินัยคือ วิ. บางแห่งใช้ วินย. พระวินัยมีอรรถกถาชื่อ สมันตปาสาทิกา

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี.	ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค
ที.มหา.	ทีฆนิกาย มหาวรรค
ที.ปา	ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค
	ทีฆนิกายมีอรรถกถาชื่อ สุมังคลวิลาสินี
ม.ฌ.	มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์
ม.ม.	มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์
ม.อุ.	มัชฌิมนิกาย อุปปัณณาสก์
	มัชฌิมนิกายมีอรรถกถาชื่อ ปปัญจสุทนี

ส.ส.	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค		
ส.นิ.	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค		
ส.ข.	สังยุตตนิกาย	ขันธวรรค		
ส.สพ.	สังยุตตนิกาย	สพายนวรรค		
ส.มหา.	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค		
อง.เอกก.	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	อง.สตุตก.	อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต
อง.ทุก.	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	อง.อฏฐก.	อังคุตตรนิกาย อฏฐกนิบาต
อง.ติก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	อง.นวก.	อังคุตตรนิกาย นวกนิบาต
อง.จตุกก.	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	อง.ทสก.	อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต
อง.ปญจก.	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	อง.เอกาทสก.	อังคุตตรนิกาย เอกาทสกนิบาต
อง.ฉก.	อังคุตตรนิกาย	ฉกนิบาต		
ข.ข.	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	ข.เถรี.	ขุททกนิกาย เถรีคาถา
ข.ธ.	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	ข.ชา.	ขุททกนิกาย ชาดก
ข.อุ.	ขุททกนิกาย	อุทาน	ข.ม.	ขุททกนิกาย มหานิเทศ
ข.อิติ.	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	ข.จุฬ.	ขุททกนิกาย จุฬนิเทศ
ข.สุ.	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	ข.ป.	ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค
ข.วิ.	ขุททกนิกาย	วิมานวัตถุ	ข.อป.	ขุททกนิกาย อปทาน
ข.เป.	ขุททกนิกาย	เปตวัตถุ	ข.พุทธ.	ขุททกนิกาย พุทธวงศ์
ข.เถร.	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	ข.จรียา	ขุททกนิกาย จรียาปิฎก

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.ส.	อภิธรรมปิฎก	ธรรมสังคณี	บางแห่งใช้ชื่อย่อเป็น อภิ.ธ.
อภิ.วิ.	อภิธรรมปิฎก	วิภังค์	
อภิ.ธ.	อภิธรรมปิฎก	ชาตุกถา	
อภิ.ป.	อภิธรรมปิฎก	บุคคลบัญญัติ	
อภิ.ก.	อภิธรรมปิฎก	กถาวัตถุ	
อภิ.ย.	อภิธรรมปิฎก	ยมก	
อภิ.ป.	อภิธรรมปิฎก	ปฏฐาน	

คัมภีร์อรรถกถาอื่น ๆ

วิสุทฺธิ.	วิสุทฺธิมรรค
มิลินฺท.	มิลินทปัญหา
เนตฺติ.	เนตติปการณ

คัมภีร์ฎีกา

มฺกคฺล.	มํกคฺลตฺถทีปนี
วชิร.	วชิรพฺพุติ
สํารตฺถ.	สํารตฺถทีปนี
วิมตฺติ.	วิมตฺติวโนทนี
กํงฺขา.ฎีก.	กํงฺขาวิตรณฎีกา
กํงฺขา.นวฎีก.	กํงฺขาวิตรณอภินวฎีกา
ที.ฎีก.	ทีฆนิกาย ฎีกา
สี.ฎีก.	สีลขันธ์วรรค อภินวฎีกา
ม.ฎีก.	มัชฌิมนิกาย ฎีกา
ลํ.ฎีก.	ลํยุตฺตนิกาย ฎีกา
อํ.ฎีก.	อํงคฺตตรนิกาย ฎีกา
วิสุทฺธิ.ฎีกา	วิสุทฺธิมรรค มหาฎีกา(ปรมัตถมัณฺยชฺสา)
มณิสมณฺช.	มณิสารมัณฺยชฺสา
ขุทฺท.ฎีก.	ขุทฺทลิกขาฎีกา

สารบัญ

คำนำ

วิธีการศึกษา

อักษรย่อชื่อคัมภีร์

หน้า

บทที่ ๑ วิธีจิตเบื้องต้น.....	1-81
๑. ความหมายของวิธีจิต.....	4
๒. องค์สัมพันธของการเกิดวิธีจิต	6
๓. ความต่างกันแห่งวิธี ๖ กับ วิสยัปวัตติ ๖.....	34
๔. ความต่างกันของวิสยวัตติ ๖	34
๕. ความหมายของ จิตตูปบาท วิธี และ ขณะ.....	36
๖. หน้าที่ของจิตและลำดับการเกิดขึ้นในวิธี.....	42
๗. ลำดับการเกิดขึ้นของวิธีจิตภาคปฏิบัติ.....	56
๘. สุปินวิธี	
๘.๑. ความหมายและประเภทแห่งสุปินวิธี.....	63
๘.๒. เหตุเกิดวิธีแห่งความฝัน.....	64
๘.๓. ตัวอย่างของความฝัน.....	68
๘.๔. วิธีนอนหลับให้ฝันดี.....	69
๘.๕. ภูมิและบุคคลผู้ฝันได้และไม่ได้.....	70
๙. วิธีจิตของทารก.....	71
๑๐. แนวคิดและข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวัน.....	74
บทสรุปวิธีจิตเบื้องต้น	80

บทที่ ๒ การไปเกิด(มรณะ)82-122

ความหมายของจิตพื้นวิถิ.....	84
๑. ความหมายของการไปเกิด (มรณะ).....	86
๒. ประเภทและเหตุเกิดแห่งความตาย.....	87
๓. อารมณ ๓ ที่ปรากฏก่อนตาย	91
๔. เงื่อนไขการปรากฏแห่งอารมณ ๓.....	94
๕. วิถิจิตเมื่อใกล้จะตาย	96
๖. ปฏิสนธิจิต.....	97
๗. เหตุแห่งการมีอายุยืน	104
๘. การเตรียมตัวตาย.....	108
ผู้กลัวตาย ๔ ประเภท.....	108
ผู้ไม่กลัวตาย ๔ ประเภท.....	110
วิธีเตรียมตัวตาย ตามพระโอรสพาสก.....	112
๙. ธรรมเนียมปฏิบัติต่อผู้ที่ใกล้ตาย.....	113
๑๐. ข้อสังเกตของผู้ไปดีและไปไม่ดี	114
๑๑. ธรรมเนียมปฏิบัติต่อผู้ละโลกไปแล้ว.....	115
๑.) ไม่สวดอ้อนวอนให้ไปดีหรือสาปแช่งให้ไปไม่ดี.....	115
๒.) พึงทำบุญอุทิศให้.....	115
๒.๑. วิธีอุทิศบุญให้ถึงแก่ผู้ตาย.....	116
๒.๒. วันหรือสถานที่ที่ควรทำบุญให้เป็นพิเศษ.....	119

พระสูตรและตำราที่อ้างอิง.....123-130

๑. อนุกัมปสูตร : วิธีเยี่ยมไข้ของเจ้าอาวาส.....	123
๒. ตีโรกฺขทสูตร : โลกหน้าไม่มีการประกอบอาชีพ และการร้องให้เป็นต้นไม่มีประโยชน์.....	123

๓. ชาณุสโถณสูตร : ภูมิที่รับบุญได้และที่รับบุญไม่ได้ และผู้อุทิศบุญไม่ไ้ผลจากทานที่ตนทำ.....	123
๔. ปฐมราชสูตร : เทวดาตรวจดูการทำความดีของมนุษย์ในวันพระ และจดบัญชีบุญ.....	124
๕. อรรถกถาปฐมราชสูตร : เทวดาตรวจดูการทำความดีของมนุษย์ในวันพระ และจดบัญชีบุญ	124
๖. กิจกรรมของชาวสวรรค์ในวันพระ ๑๔ คำ, ๑๕ คำ.....	125
๗. แนวคิดเรื่อง “บาร์โด” การตายและการเกิดใหม่ของทิเบต.....	126

บทที่ ๓ การมาเกิด (ปฏิสนธิ)131-177

๑.) ความหมายและประเภทของการมาเกิด(ปฏิสนธิ)	133
๑. อปายปฏิสนธิ.....	134
๒. กามสุคติปฏิสนธิ.....	136
๒.๑. บุคคลที่ปฏิสนธิด้วยอุเบกขาสันตริณกุศลวิบาก ๑๑ จำพวก.....	136
๑. ชจจนธ ผู้ที่ตาบอดแต่กำเนิด.....	137
๒. ชจพธิร ผู้ที่หูหนวกแต่กำเนิด.....	138
๓. ชจจมานก ผู้ที่จมูกเสียแต่กำเนิด.....	138
๔. ชจจมุค ผู้ที่เป็นใบ้มาแต่กำเนิด.....	138
๕. ชจจขฬ ผู้ที่โง่เขลามานแต่กำเนิด.....	139
๖. ชจจุมตตก ผู้ที่เป็นบ้ามาแต่กำเนิด.....	139
๗. ปณฺทก บัณเฑาะก์ ๕ ประเภท.....	140
๘. อุภโตพยณชนก ผู้ปรากฏ ๒ เพศ.....	141
๙. นปฺงสกะ ผู้ไม่ปรากฏอวัยวะเพศ.....	142
๑๐. มมม ผู้พูดติดอ่าง	143

๑๑. วินิปาติกอสฺสุรา เป็นเทวดาชั้นต่ำ.....	143
๒.๒. สรุปรธรรมที่ทำหน้าที่ปฏิสนธิในกามภุมิ.....	145
๒.๓. อายุโดยประมาณของกามบุคคล.....	145
๒.๓.๑. กามบุคคลที่กำหนดอายุได้ไม่แน่นอน ๖/๗ จำพวก.....	146
๑. สัตว์นรก.....	146
๒. เปรต ๓. อสุรกาย	148
๔. สัตว์ดิรัจฉาน ๕. มนุษย์.....	149
๖. วินิปาติกอสฺสุรา.....	151
๒.๓.๒. กามบุคคลที่มีกำหนดอายุโดยประมาณได้แน่นอน.....	152
สรุปอายุของเทวดาทั้ง ๖ ชั้น เทียบกับอายุของมนุษย์.....	154
๓. รูปาวจรปฏิสนธิ.....	155
๓.๑. อายุโดยประมาณของรูปบุคคล.....	157
๔. อรูปาวจรปฏิสนธิ.....	160
๔.๑. ประมาณอายุของอรูปบุคคล.....	161
ตารางแสดงการปฏิสนธิตามภูมิ.....	162
๒.) การจำแนกชื่อเรียกการมาเกิดในลักษณะต่าง ๆ.....	163
๓.) วิธีการปฏิสนธิ(เกิด)ของสัตว์.....	165
๔.) การปฏิสนธิสู่ครรภ์ของคน ๔ ประเภท.....	168
๕.) เหตุให้เกิดร่วมกันของบิดามารดากับบุตรธิดา.....	169
๖.) วิธีขอลูกที่ดีให้มาเกิด.....	170
๗.) บุพพนิมิตบอกลักษณะแห่งบุตรธิดาที่จะมาเกิด.....	170
๗.๑. บุพพนิมิตของผู้มาเกิดดี	171
๗.๒. บุพพนิมิตของผู้มาเกิดไม่ดี.....	175

บรรณานุกรม

วิธีจิตเบื้องต้นและการไปเกิดมาเกิด

พระญาณธชะ (แลตีสยาตอ) . **อภิธัมมัตถสังคหะ และ ปรมัตถที่ปณี**. แปลโดย พระคันธ-

สาราวังค์ กรุงเทพฯ : ไทยรายวัน กราฟฟิค เพลท, ครั้งที่ 1 มกราคม 2546

สัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ. **ปรมัตถโชติกะ ปริจเฉทที่ ๓ และปริจเฉทที่ ๗** กรุงเทพฯ :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ครั้งที่ 5 มกราคม 2538

ขุนสรพกิจโกศล , ผู้รวบรวม. **คู่มือการศึกษาพระอภิธรรม ปริจเฉทที่ ๔ วิธีสังคหวิภาค**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ครั้งที่ 4 มิถุนายน 2534

ขุนสรพกิจโกศล , ผู้รวบรวม. **คู่มือการศึกษาพระอภิธรรม ปริจเฉทที่ ๕ วิธีมุตตสังคหวิภาค**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ครั้งที่ 4 มิถุนายน 2534

บุญมี เมธางกูร และบุษกร เมธางกูร , ผู้รวบรวม. **คู่มือการศึกษาพระอภิธัมมัตถสังคหะ**

ปริจเฉทที่ ๕ ตอนที่ ๒ วิธีมุตตสังคหวิภาค กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี้ยงเซียง, ครั้งที่ 1

มิถุนายน 2545

ทวี ผลสมภพ, ผู้เรียบเรียง. **ปรัชญาอภิธรรม** กรุงเทพฯ : กิ่งจันทร์การพิมพ์. มหาวิทยาลัย

รามคำแหง คณะมนุษยศาสตร์. 20 มิถุนายน 2526

พระมหาสมจินต์ สมมาปัญญา, ผู้เรียบเรียง. **อารยธรรมพุทธศาสนาในทิเบต** หน้า ๒๕ -๓๑